

De Stemming van 14 oktober 2018

Deze weekrapportage begint anders dan anders. En dat houdt verband met het aantreden van Rob Jetten als de nieuwe fractievoorzitter van D66. Want er is een interessant historisch patroon, waarvan lijkt dat niemand (en zeker niet degenen die bij D66 binnen de fractie hun keuze hebben gemaakt), die goed kent. En dat is het tragisch lot van partijleiders van coalitiepartijen, voor zover ze niet in de regering zitten. Keer op keer scoort hun partij slecht bij de volgende Tweede Kamerverkiezingen en verdwijnen ze vervolgens van het politiek toneel. (Alleen bij de ChristenUnie zien we dat niet zo).

De onderstaande tabel laat dat patroon zien sinds 1994. Dit zijn de partijleiders van de coalitiepartijen, die dan niet de premier leveren. Van de 12 keer, zien we op twee na, steeds nederlagen bij de volgende Tweede Kamerverkiezingen. Die twee uitzonderingen betroffen steeds lijsttrekkers, die al voor de periode dat ze fractievoorzitter waren van die partij, ruime bekendheid genoten. (Zalm en Bolkestein). Die tien verliezende partijen verloren samen ruim 40% van hun zetels van de voorgaande verkiezingen.

Maar wellicht is nog het meest opvallende dat van de 19 namen uit de onderstaande tabel, 17 (kort) na de volgende verkiezingen niet meer in de Kamer of kabinet zaten. De enige uitzonderingen waren Slob (2006) en De Graaf (2002)

<i>Politiek leider</i>	Verkiezingen	Zetels	Na 1 jaar	Volg. Verk.	Vershil na 1 jr.	Vershil volg. Verk.	
Samsom (PvdA)	2012	38	13	9	-25	-29	Was in Kamer blijven zitten
Verhagen (CDA)	2010	21	13	13	-8	-8	Was in Kamer blijven zitten
Bos (PvdA) - (Tichelaar fractievrz.)	2006	33	21	30	-12	-3	Kabinet gevallen in 2010, Cohen werd lijsttrekker
Rouvoet (CU) - (Slob fractievrz.)	2006	6	6	5	0	-1	
Zalm (VVD) - (Van Aartsen fractievrz.)	2003	28	30	22	2	-6	Kabinet gevallen in 2006, Rutte werd lijsttrekker
De Graaf (D66) - (Dittrich fractievrz.)	2003	6	5	3	-1	-3	Kabinet gevallen in 2006, Pechtold werd lijsttrekker
Zalm (VVD)	2002	24		28	4	4	Kabinet al gevallen in 2002
Diversen (LPF)	2002	26		8	-18	-18	Kabinet al gevallen in 2002, Herben werd lijsttrekker
Bolkestein (VVD) - (Dijkstal - fractievrz.)	1998	38	33	24	-5	-14	Bolkestein stapte in 1999 op, Dijkstal volgde hem op
Borst (D66) - (De Graaf fractievrz.)	1998	14	11	7	-3	-7	
Bolkestein (VVD)	1994	31	34	38	3	7	Was in Kamer blijven zitten
Van Mierlo (D66) - (Wolffensperger fractievrz.)	1994	24	24	14	0	-10	

Terwijl dus de politieke leiders van de coalitiepartijen, die niet de premier leveren, na de volgende verkiezingen van het politieke toneel zijn verdwenen, gold dat maar voor een klein deel der oppositieleiders. Vrijwel steeds werd er gewonnen of bleef men ongeveer gelijk.

De verklaring is heel eenvoudig. Als je fractievoorzitter bent van een coalitiepartij, dan ben je met name bezig, de besluiten van de regering te verdedigen. Terwijl die vrijwel steeds een resultaat waren van compromissen tussen de partijen binnen de coalitie. Je praat eigenlijk steeds met meel in de mond.

Als fractievoorzitter van een oppositiepartij heb je veel vrijheid in wat je zegt en blijf je doorgaans in lijn met je verkiezingsprogramma en vervreemd je niet van je kiezers.

Kijken we nu naar de situatie van D66, dan zien we anderhalf jaar na de start van het kabinet min of meer het standaardpatroon. Met 9 zetels is de partij ongeveer gehalveerd.

Wie D66 ook als opvolger van Pechtold had gekozen, electoraal zal die persoon, zolang D66 in de coalitie blijft, geen kiezers trekken. Als Rob Jetten nu als opvolger was gekozen, terwijl hij in de oppositie zat, zou hij zich heel anders kunnen manifesteren dan hij nu doet, of eigenlijk beter gezegd: nu kan doen.

Dan zou hij publicitair de wind mee gekregen hebben, zoals ook Klaver heeft gehad na zijn aantreden, met een goede verkiezingsuitslag tot gevolg.

Het lijkt erop dat degenen, die bij D66 de keuze hebben gemaakt voor Rob Jetten, accepteren dat er een grote kans is dat hij tot aan de volgende verkiezingen van 2021 als politiek leider afbrandt. Of hoopt men erop dat hij hetzelfde overkomt als De Graaf in 2002. Een halvering, maar toch als politiek leider mogen blijven.

Het is misschien cynisch om te concluderen. De electorale toekomst van Rob Jetten zal er beduidend rooskleuriger uit komen zien, als hij op niet te lang termijn het kabinet zal laten vallen.

- zie volgende pagina

De vervanging van Pechtold door Jetten heeft geen verschuivingen in de peiling van deze week tot gevolg gehad. (En de reden is al uiteengezet). De tabel laat de verschuivingen van de laatste 8 weken zien.

Peiling Zetelverdeling

zetels	TK2017	19-8-2018	14-10-2018	Versch. in 8 weken	Versch met TK2017
VVD	33	29	24	-5	-9
GroenLinks	14	16	18	2	4
PVV	20	15	18	3	-2
FvD	2	15	14	-1	12
PvdA	9	11	14	3	5
SP	14	12	13	1	-1
CDA	19	12	11	-1	-8
D66	19	13	9	-4	-10
Partij voor de Dieren	5	7	8	1	3
DENK	3	6	7	1	4
ChristenUnie	5	6	6		1
50PLUS	4	5	5		1
SGP	3	3	3		
Totaal	150	150	150		
Coalitie	76	60	50	-10	-26

Er zijn een aantal vragen voorgelegd n.a.v. de verkiezing van Rob Jetten tot fractievoorzitter van D66.

Rob Jetten is gekozen tot de nieuwe fractievoorzitter van D66. Vindt u dit een goede keuze van de fractie?

verticaal geperceenteerd	Allen	TK2017								
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV
Ja	22%	25%	16%	52%	29%	25%	13%	15%	8%	8%
Nee	24%	17%	25%	15%	17%	30%	13%	34%	46%	36%
Weet niet/geen antwoord	54%	58%	59%	33%	54%	45%	74%	51%	47%	56%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bij de meeste vragen was het percentage ondervraagden, die geen mening had of het niet wist, minimaal net zo hoog als bij de bovenstaande tabel. En daarom heeft het weinig zin om de resultaten van die vragen nu te rapporteren. Als Jetten duidelijk bekender is geworden dan zullen die vragen nog een keer herhaald worden

Ook zijn er vragen gesteld naar aanleiding van de aankondiging dat Frans Timmermans lijsttrekker wordt van de PvdA bij de Europese Verkiezingen en dat hij zich kandidaat stelt als voorzitter van de Europese Commissie. 56% hoopt dat hij voorzitter wordt van de Europese commissie. Alleen kiezers van FvD en PVV willen dat in meerderheid niet.

Hoopt u dat Frans Timmermans voorzitter wordt van de Europese Commissie?

verticaal geperceenteerd	Allen	TK2017								
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV
Ja	58%	61%	57%	77%	77%	93%	52%	40%	13%	21%
Nee	21%	18%	25%	7%	9%	2%	22%	29%	69%	50%
Weet niet/geen antwoord	21%	21%	17%	16%	14%	5%	26%	30%	18%	29%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

- zie volgende pagina

Er blijkt een grotere voorkeur voor Frans Timmermans te zijn t.a.v. een hoge positie in Europa dan voor Mark Rutte, zoals de onderstaande tabel laat zien.

Wat wilt u liever?

<i>verticaal gepercenteerd</i>	Allen	TK2017								
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV
Frans Timmermans wordt voorzitter van de Europese Commissie	52%	30%	53%	57%	76%	87%	73%	60%	11%	36%
Mark Rutte wordt voorzitter van de EU	30%	58%	28%	37%	16%	8%	10%	13%	40%	24%
Weet niet/geen antwoord	18%	13%	19%	6%	9%	5%	17%	27%	49%	40%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Hoewel het natuurlijk zo is, dat op dit moment de lijsttrekkers van de andere partijen nog niet bekend zijn of amper in de publiciteit zijn gekomen, kunnen we uit de onderstaande tabel zien dat de PvdA met Timmermans bij de verkiezingen voor het Europees Parlement een duidelijke troef heeft. Een uitslag die een factor 1,5 beter is dan de huidige landelijke peilingen (en meer dan het dubbele dan bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen) lijkt voor de PvdA binnen bereik.

De kans om op PvdA te stemmen

<i>Kans is (heel) groot</i>	Allen	TK2017								
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV
PvdA bij Tweede Kamerverkiezingen	9%	0%	2%	7%	13%	87%	6%	3%	0%	2%
PvdA bij Europese Parlementsverkiezingen	16%	10%	14%	13%	21%	92%	11%	10%	2%	5%

Op de website van Peil.nl staat nog een onderzoek over de Zomer-/Wintertijd en het weghalen van de letters IAMsterdam.

